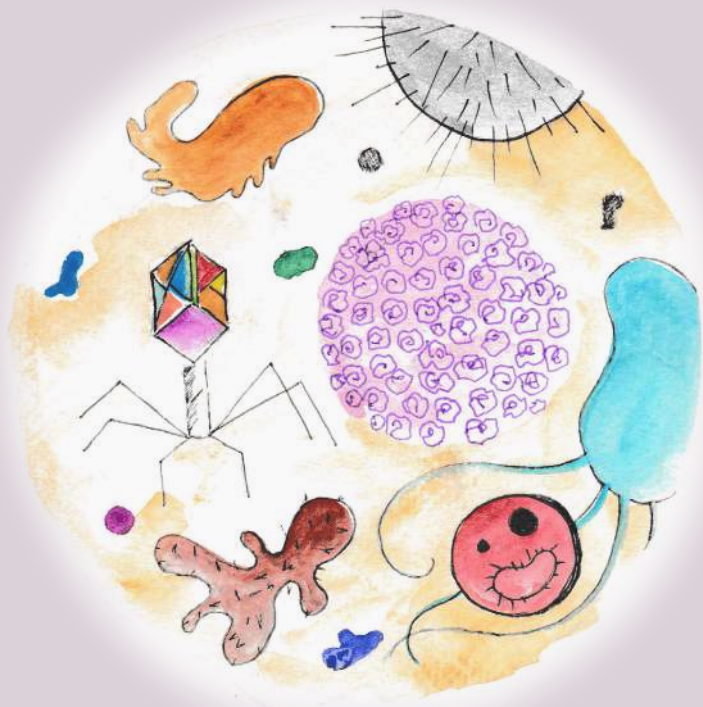

A FELE SE MESE

HPV védőoltás kisokos

A HPV okozta daganatok többsége
védőoltással megelőzhető!

A világon számos betegség ellen létezik védőoltás.

Közöttük a HPV elleni vakcina nagyon különleges abból a szempontból, hogy ez az egyetlen, amely megakadályozhatja a humán papillomavírus által okozott elváltozások és egyes daganatos betegségek kialakulását.

Mi a HPV?

A HPV, vagyis a humán papillomavírus a leggyakrabban – de nem kizárólagosan – szexuális úton terjed.

Nőket és férfiakat is fertőz.

Több mint 200 altípusa ismert, melyek között vannak alacsony és magas kockázatú típusok is.

Az alacsony kockázatúak nem rákkeltő vírusok, de okozhatnak kellemetlen tüneteket, például szemölcsöket a bőrön és a külső nemi szerveken.

A magas kockázatú HPV-típusok a nemi szervek, a fej-nyaki régió és a végbél hámban fertőzést okozhatnak, melyekből idővel daganatos elváltozások alakulhatnak ki.⁽¹⁾

Fontos megjegyezni, hogy attól, hogy egyszer – akár észrevétlenül – átesünk a fertőzésen, még nem alakul ki a szervezetünkben tartós védelem, így később még számos alkalommal elkaphatjuk a fertőzést.

Szinte mindannyian átesünk életünk során legalább egyszer a fertőzésen, anélkül, hogy tudnánk róla, hiszen az esetek 90%-ban a szervezetünk legyőzi a vírust.

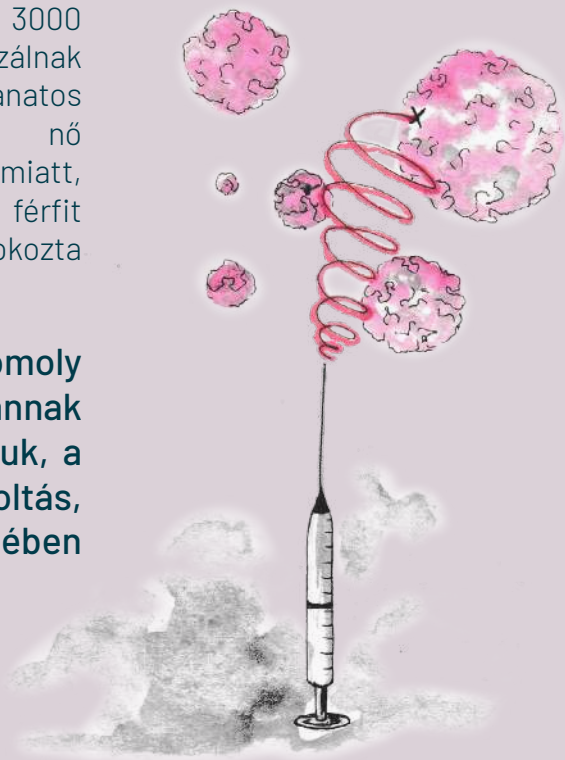
A HPV azonban a maradék 10%-ban komoly betegségeket okozhat!

A HPV felelős a méhnyakrákos betegségek csaknem 100%-áért, és az összes daganatos megbetegedés 6%-áért.⁽²⁾

Magyarországon évente kb. 3000 alkalommal diagnosztizálnak HPV-hez köthető daganatos megbetegedést. 4-500 nő veszíti életét méhnyakrák miatt, és nagyjából ugyanennyi férfit veszítünk el más, HPV okozta daganat következtében. ⁽³⁾⁽⁴⁾

Ezek nagyon komoly számok, különösen annak tekintetében, hogy tudjuk, a HPV ellen létezik védőoltás, mely férfiak és nők esetében is alkalmazható.

Hogyan működik a HPV elleni védőoltás?

A védőoltás olyan biológiai készítmény, amely aktív, szerzett immunitást, védekezőképességet biztosít egy adott betegséggel szemben.

A védőoltások nagyobb része ún. profilaktikus (megelőző): feladata a járványos betegségek megelőzése.

Vannak emellett terápiás (gyógyító) védőoltások is, amelyek egy már kialakult betegség korai stádiumát gyógyítják.

A HPV ellen jelenleg profilaktikus védőoltás érhető el, de évek óta folyik a terápiás oltás kifejlesztése is, ami a jövőben újabb áttörést eredményezhet.

Az oltás hatására az immunrendszerünk megtanulja, hogy a valódi vírus megjelenése esetén hogyan kell gyorsan és hatékonyan reagálnia, ellenanyagot termelnie.

Így a szervezetünk kivédheti a fertőzést, hiszen a megfelelő immunválasz következtében a HPV nem tud tartósan beépülni a szervezetbe, ezzel együtt nem tud komolyabb elváltozásokat okozni.

Ha pedig a mi szerveztünk legyőzi a vírust, az egyben azt is jelenti, hogy a továbbfertőzés veszélye sem áll fenn.

Oltás nélkül azonban gyakrabban fordul elő, hogy az immunrendszer nem tudja kivédeni a fertőzést, vagy nem ismeri fel a vírust. Ilyenkor nagyobb esélye van a HPV-nek arra, hogy tartósan a szervezetben maradjon.

Az oltás nem tartalmaz sem élő vírust, sem a vírus örökítőanyagát, kizárólag a vírus fehérjeburkát, így nem képes fertőzést vagy betegséget – akár rákot – okozni.

Úgy kell ezt elképzelni, mint egy szekrényt.

A vírus egy olyan szekrény, amely esetében a szekrény maga a fehérjeburok, és ebben találhatóak a ruhák – azaz a vírus örökítőanyaga, DNS-e, amely fertőz.

Az oltóanyag azonban csak a fehérjeburkot tartalmazza, vagyis adott a szekrény, de az üres.

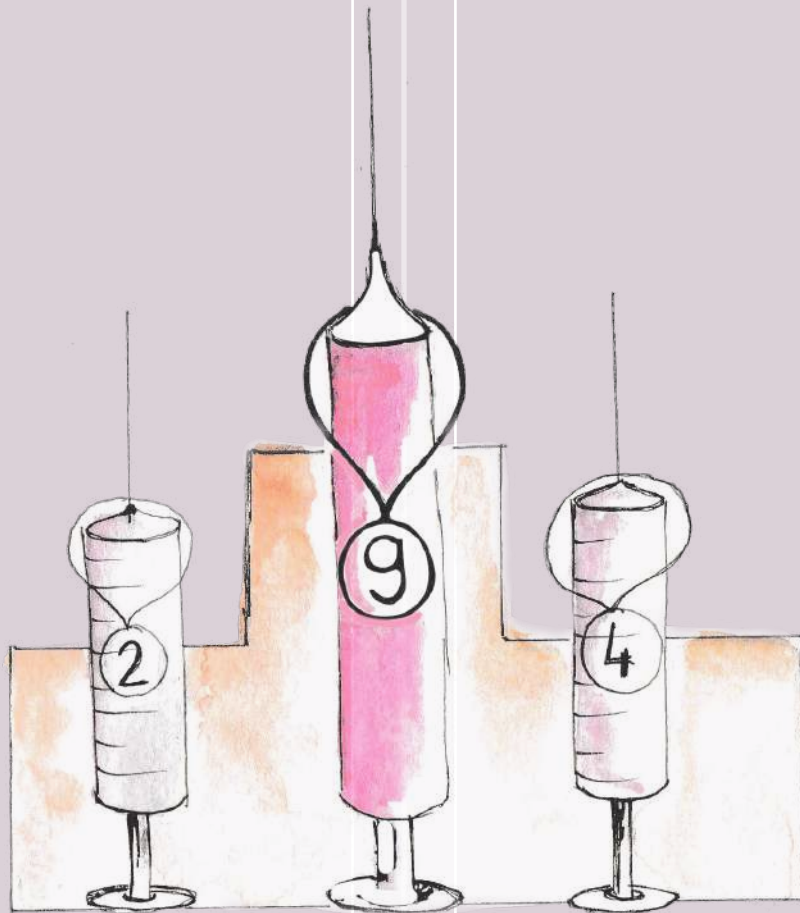

A világon jelenleg háromféle HPV elleni védőoltás van forgalomban. A két komponensű vakcina a méhnyakrákok 70%-ért felelős 16-os és 18-as törzsek ellen véd.

A négy komponensű az előbb említettek mellett további két alacsony kockázatú törzs ellen ad védeltséget, ez a 6-os és a 11-es, amely a nemi szervi szemölcsöket okozza.

A kilenc komponensű oltás - amely egyben a leggyakrabban használt típus - hét magas és két alacsony törzsre ad védelmet, amelyek a HPV okozta nemi szervi szemölcsök egyes típusai, valamint a vírusokhoz köthető daganatos betegségek kialakulásának döntő többségéért felelősek.

Hazánkban, a nemzeti oltóprogramban a kilenc komponensű oltást használják.

Mire nem képes a HPV elleni védőoltás?

A vakcina megelőzésre alkalmazható. Ez azt jelenti, hogy nem tudja a már kialakult HPV fertőzést vagy az általa okozott rákot meggyógyítani, eltüntetni. Nem véd továbbá más, szexuális úton terjedő betegségektől.

Azonban akkor is érdemes az oltást kérni, ha már kialakult fertőzésünk vagy általa okozott elváltozásunk van, hiszen - mivel életünk során többször is megfertőződhetünk HPV-vel - a továbbiakban is szükségünk van a megfelelő fokú védelemre, az következő fertőzésekkel szemben.

Fontos megemlíteni, hogy a HPV elleni vakcina - a többi védőoltáshoz hasonlóan - nem nyújt 100%-os védelmet, ezért a rendszeres szűrővizsgálatokon való részvétel az oltás felvétele után is nagyon fontos!

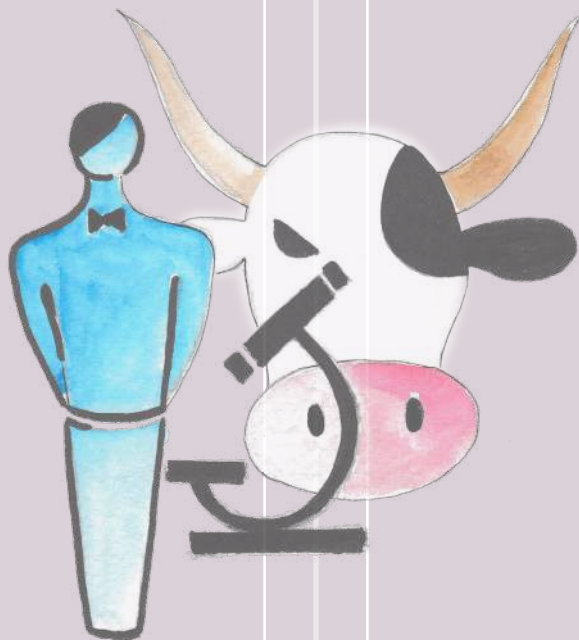
Egy kis oltástörténelem

A fertőző betegségek az emberiség történetének kezdete óta jelen vannak az életünkben. Az évszázadok alatt rengeteg járvánnyal kellett megküzdenünk, elég, ha csak a pestisre, vagy a feketehimlőre gondolunk.

Az 1700-as évektől már tudományos körülmények között figyelték, hogyan alakulhat ki immunitás, azaz védekezőképesség bizonyos betegségekkel szemben.

Az első védőoltás kifejlesztése egy angol orvoshoz, bizonyos Edward Jennerhez kapcsolódik.

A XVIII. század utolsó éveiben megfigyelte ugyanis, hogy a tehénhimlővel mesterségesen megfertőzött ember nem kapja el az emberi himlőt.

Történt, hogy miután kollégái néhány évvel korábbi vizsgálatait megállapították, hogy a fejőasszonyok immunissá váltak a feketehimlőre, mikor áttestek a tehénhimlőn, Dr. Jenner egy egészséges gyermek karján ejtett sebbe egy tehénhimlővel fertőzött felnőtt váladékát juttatta. A gyermek átesett a tehénhimlőn, majd ezt követően a feketehimlővel szennyezett anyaggal szemben ellenállóan bizonyult.

Ezt a kísérletet Jenner doktor többek között a saját fián is megismételte, végül arra a megállapításra jutott, hogy ez a módszer immunitást biztosít az emberi himlő ellen, ráadásul kockázat nélkül.

A módszer a tehén latin nevéből (vacca) a vaccination elnevezést kapta, innen származik a vakcina, azaz a védőoltás kifejezés.⁽⁵⁾⁽⁶⁾⁽⁷⁾

Miért javasolt a védőoltás?

A 9 komponensű védőoltás igen magas védettséget biztosít a HPV által okozott daganatok kialakulásának tekintetében. Méhnyakrákkal szemben 90%-os, hüvelyrákkal szemben 85%-os, szeméremtestrák és végbélnyílás körüli rákok esetén 90%-os védelmet nyújt. Ezen kívül szintén 90%-os hatékonysággal előzi meg a nemi szervi szemölcsök kialakulását. (8)

A legfontosabb pedig: a méhnyakrákos esetek 99%-a HPV fertőzéshez köthető. A betegség eliminálható, azaz eltüntethető lenne mindkét nem legalább 80%-os, tartós átoltottsága és következetes szűrési program mellett!

Ez azt jelenti, hogy amennyiben a nők és a férfiak négyötöde megkapná a védőoltást, és a nők rendszeresen járnának nőgyógyászati szűrővizsgálatra (citológia + HPV teszt), akkor egyszerűen nem kellene számolnunk a méhnyakrák kialakulásának kockázatával.

Ez a daganatos betegségek tekintetében páratlan lehetőség!

Miért ajánlott a védőoltás a nőknek?

A HPV felelős szinte az összes méhnyakrákos megbetegedésért, gyakran okozhat nemi szervi szemölcsöt és külső nemi szervi rákot is, ritkán középgarat rákot.

A szeméremtestrákok kialakulásának 70%-a és a hüvelyrákok 75%-a köthető ehhez a vírushoz. (9)

A HPV elleni prevenció két pillére a HPV védőoltás és a rendszeres szűrések együttesen.

Ezek segítségével legtöbbször megakadályozható, hogy a vírus tartósan a szervezetünkben maradjon, így elkerülhető a vírushoz köthető elváltozások, betegségek kialakulása is.

Miért ajánlott a védőoltás férfiaknak?

A HPV a férfiaknál is okozhat nemi szervi szemölcsöket. Sajnos azonban a vírus itt nem áll meg, ugyanis az általa előidézett rákos megbetegedések közel 30%-a a férfiakat érinti. ⁽¹⁰⁾

Akár péniszráknak vagy a végbélnyílás illetve a középgarat egyes rákos megbetegedéseinek is kiváltó tényezője lehet.

Nehezíti a helyzetet, hogy a férfiak számára egyelőre nincs HPV-szűrési módszer (bár nagyon fontos kiemelni, hogy évente fogászati szűrésre, alkalmanként pedig proktológiai ellenőrzésre kell járni), így a vírus okozta daganatok és a nemi szervi szemölcsök legbiztosabb módon a védőoltással előzhető meg.

Milyen mellékhatásai lehetnek az oltásnak?

A klinikai vizsgálatok és a való élet is azt mutatja, hogy a HPV elleni vakcina jól tolerálható. Ez azt jelenti, hogy nem kell súlyos mellékhatásokkal számolni.

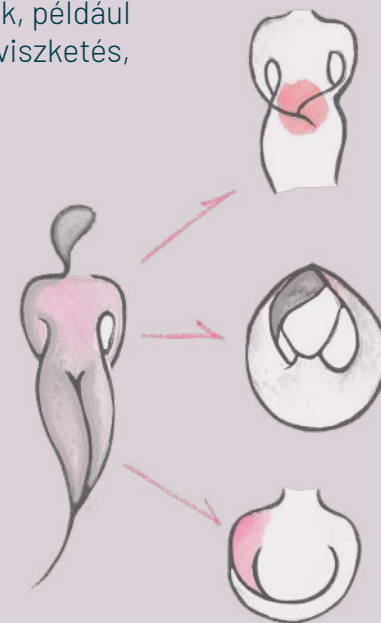
Előfordulhatnak apróbb kellemetlenségek, például duzzanat az oltás beadásának helyén, viszketés, fájdalom, esetleg kialakulhat bőrpír.

Ritkán jelentkezhethet láz, fejfájás, fáradtság, szédülés, hányinger, esetleg ájulás (különösen tinédzserkorban).

Súlyos mellékhatások nagyon ritkán fordulnak elő. ^{(11) (12) (13)}

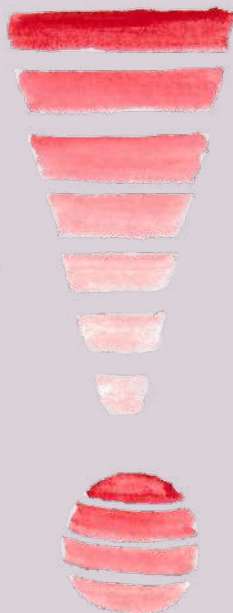
A világon több, mint 100 millió ember vette már fel a HPV elleni vakcinát.

A WHO ajánlja a HPV elleni védőoltást a 12-13 éves lányoknak, fiúknak.

Ki nem veheti fel a védőoltást?

- Nem kaphatja meg a védőoltást, akinek **a hatóanyagokkal vagy bármely segédanyaggal szemben allergiája van.**
- Nem folytatható az oltási sor, amennyiben **túlérzékenységre utaló tünetek léptek fel** az oltás előző dózisének beadását követően.
- El kell halasztani az oltást **magas lázzal járó megbetegedésben szenvedő** egyéneknél.
- Nem javasolt továbbá az immunizáció kisebb fertőzések, például **enyhe felső légúti fertőzés vagy hőemelkedés** esetén.

Mi az oltási protokoll?

Az oltás 9 éves kortól adható, 11-12 éves kor a legideálisabb. Beadását tekintve felső korhatár nincs. Azért adható már ilyen fiatal kortól, mert a vakcina úgy tudja a legnagyobb biztonságot nyújtani, ha az immunrendszert még a szexuális élet megkezdése előtt felkészíti a védekezésre.

A fiatalabb korban megkapott oltás erősebb immunválaszt vált ki.

9 és 14 éves kor közötti beoltás esetén két oltás szükséges, melyek között 5-13 hónapnak kell eltelnie.

15 éves kor felett az oltási sor három oltásból áll. A másodikat az első után két hónappal adják be, majd hat hónappal később a harmadikat is.

A teljes oltási sornak egy éven belül be kell fejeződnie.

HPV oltás a várandósság alatt

Életünk során tehát bármikor megfertőződhetünk a humán papillomavírussal, így a gyermekvállalás tervezésének időszakában, vagy akár várandósság alatt is.

A terhesség alatt kialakult HPV fertőzés nem jelent veszélyt a magzatra, így nem szükséges a terhességet megszakítani.

A HPV elleni védőoltást ajánlott a várandósság előtt felvenni. Amennyiben az oltási sor megkezdése után derül ki a terhesség, nem kell azt megszakítani.

A HPV elleni vakcinákkal kapcsolatban ugyanis nem mutatható ki fokozott magzati károsodás, fejlődési rendellenesség, és az oltás nem növeli a vetélés kockázatát sem.

Ugyanakkor célszerű és javasolt kerülni az oltás alkalmazását a terhesség alatt. Ha az oltási sorozatot már megkezdték, a fennmaradó oltásokat a várandósság végéig halasztani javasolt.

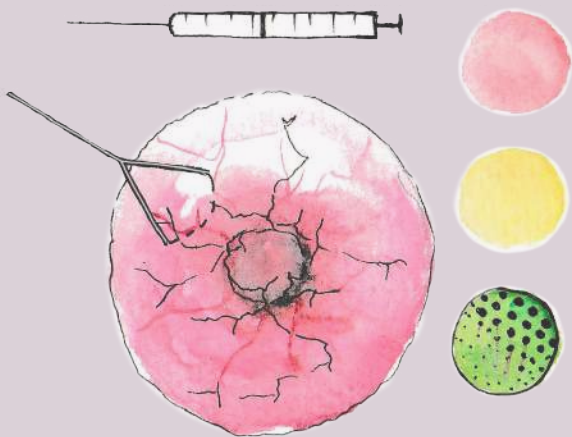
Nincsen egyelőre olyan példa vagy kutatási eredmény, amely alátámasztaná ezt a javaslatot, ugyanakkor olyan adatok sem állnak rendelkezésre, amelyek alapján a védőoltás felvétele ajánlott lehetne a terhesség időszakában.

HPV oltás és a konizáció

Az oltás a konizáció előtt és után is felvehető. A meglévő fertőzésre nem lesz hatással, de az elkövetkezőkre védelmet biztosíthat.

Érdemes átbeszélni ennek lehetőségét az orvossal, és azt, hogy mikor vedd fel az első oltást.

HIV fertőzöttek és a HPV védőoltás

A humán immundeficiencia vírus (HIV) az emberi immunrendszert támadja meg, hatására az fokozatosan épül le és veszíti el a védekezésre való képességét. ⁽¹⁴⁾

Immunszuppresszív állapotban, azaz amikor az immunrendszerünk nem tud megfelelően működni, és nem képes hatékonyan védekezni, mint minden fertőző betegség, így a HPV fertőzés veszélye is nagyobb.

Mindemellett több ideig tart, hogy a vírus távozzon a szervezetből, így növekedhet a HPV okozta daganatos betegségek kialakulásának kockázata is, hiszen a humán papillomavírusnak nagyobb esélye van megtelepedni a szervezetünkben. ⁽¹⁵⁾

A HPV elleni védőoltás lényege, hogy a szervezetet felkészítse a valódi vírussal való találkozásra és az ellene való védekezésre. Előfordulhat azonban, hogy az immunrendszer nem megfelelő működése következtében a HIV fertőzöttek esetében a vakcina beadása ellenére sem alakul ki a megfelelő immunválasz, hiszen a védekezőképességük gyengébb, mint az egészséges embereké.

HPV oltás és a szűrések

Ha valaki megkapta a HPV elleni védőoltást, az nem jelenti azt, hogy a továbbiakban nem kell szűrésekre járni. A fertőzés tekintetében az elsődleges megelőzés maga a védőoltás, a másodlagos pedig a szűréseken való részvétel (citológiai alapú - és HPV szűrés).

Ez utóbbi a rákmegelőző állapotokat tudja időben kimutatni, valamint más elváltozásokat, gyulladásokat, fertőzéseket. A HPV oltás hét magas kockázatú törzs ellen véd, azok ellen, amelyek a méhnyakrákok nagy részét okozhatják, de sajnos vannak ezeken kívül is olyan törzsek, amelyek, ha kevésbé is, de veszélyesek.

Ezek időbeli felfedezésére való tekintettel is nagyon fontosak a szűrések.

Mivel egy vakcina hatásossága sem 100%-os, és a HPV elleni védőoltás nem nyújt védelmet a vírus mindazon típusai ellen, melyeket a vakcina nem tartalmaz, illetve a már fennálló HPV-fertőzések ellen sem, így a rendszeres méhnyakszűrés továbbra is rendkívül fontos és a helyi követelmények szerint kell történnie.

HPV védőoltás Magyarországon és világszerte

Magyarországon 2007 óta kapható a 2 komponensű, 2015 óta pedig a 9 komponensű oltás. A 4 komponensű vakcina 2006 és 2018 között volt forgalomban, ennek helyét vette át a szélesebb körű védelmet nyújtó 9 komponensű védőoltás.

2014 őszétől a Nemzeti Immunizációs Program keretében ingyenesen oltják be a hetedik osztályos lányokat, 2020 őszétől pedig már a hasonló korú fiúkat is.

Az oltás igénylése önkéntes, azaz nem kötelező, és szülői hozzájárulás szükséges hozzá.

Ha a hetedikes lányok és fiúk minimum 80%-a igényelné minden évben a védőoltást, akkor néhány évtizeden belül kialakulhatna Magyarországon egy olyan fokú védettség, ami egyszerűen nem teszi lehetővé a vírus továbbadását, terjedését.

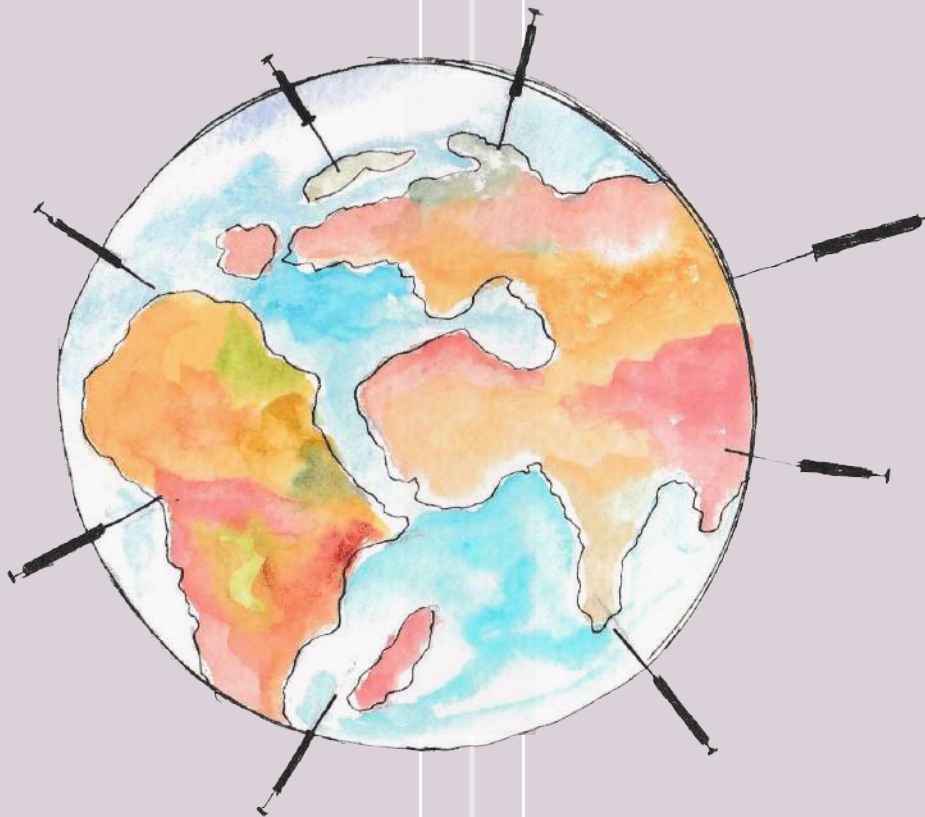

Kiváló példa ennek alátámasztására Ausztrália, ahol a szűrési- és oltási programnak köszönhetően 10 év alatt 92%-kal csökkent a fő HPV törzsek gyakorisága, és 7 év alatt a méhnyakrák és a rákmegelőző állapotok előfordulása is 50%-kal kevesebb lett.

Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy Ausztráliában a következő 10 év alatt gyakorlatilag eltűnhet a méhnyakrák.

⁽¹⁶⁾ ⁽¹⁷⁾

Az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization) adatai szerint 2006-os megjelenése óta 270.000.000 HPV elleni vakcinát hoztak forgalomba. ⁽¹⁸⁾

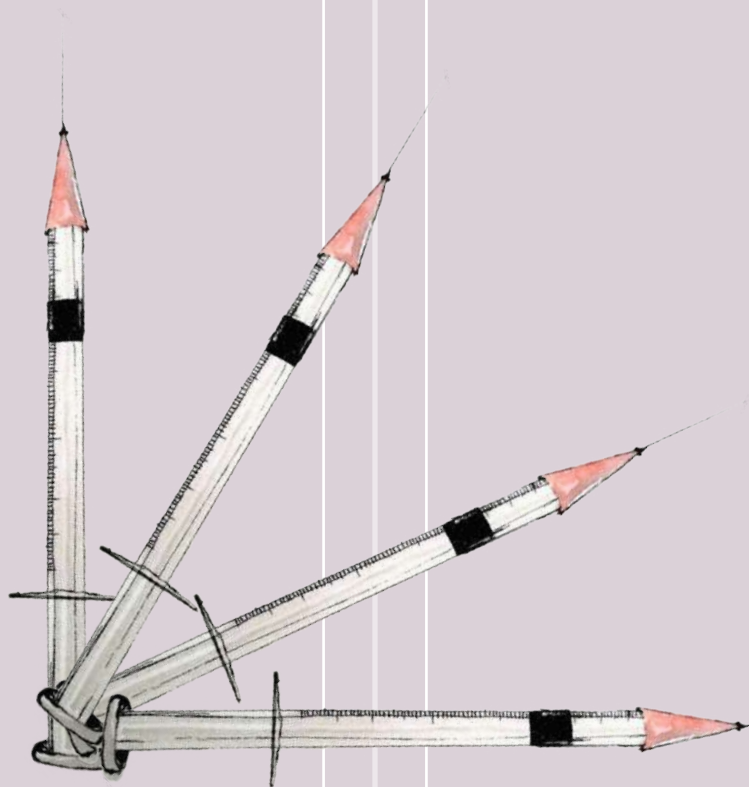
Az Egészségügyi Világszervezet 2020-ban indította el a „90-70-90” elnevezésű globális programját a méhnyakrák eltüntetésére a világban.

Ennek célja, hogy:

- elérjük a HPV elleni védőoltás tekintetében a 90%-os lefedettséget a lányok körében 15 éves korig;
- a nők 70%-a járjon rendszeresen méhnyakszűrésre, ezt 35-45 éves kor között jó minőségű HPV-teszttel végezzék;
- 90%-a azoknak a nőknek, akiknél elváltozást okoz a HPV, kapja meg a megfelelő kezelést akár rákmegelőző állapot, akár rákos invazív állapot fennállása esetén. ⁽¹⁹⁾

Praktikus tudnivalók

- A védőoltás akkor a leghatékonyabb, ha még a szexuális élet megkezdése előtt felveszik.
- A vakcina hatásossága a kor előrehaladtával csökkenhet.
- A HPV elleni védőoltás receptköteles, gyermekorvos, nőgyógyász, vagy körzeti/háziorvos írhatja fel.
- Az oltóanyag ára patikánként eltérhet.
- Néhány önkormányzat támogatja a védőoltást anyagilag, az ún. "catch up" korosztályban (13 éves kort elhagyók, de az oltás oldaláról legérintettebb korosztály esetében).
- Az oltást a felkar izomzatába adják be.

HPV információ

Amennyiben további kérdésed merül fel a HPV védőoltással kapcsolatban, keress minket bizalommal:

www.malyvavirag.hu
facebook.com/malyvavirag
info@malyvavirag.hu

Beszélgess nőgyógyázzal, háziorvosoddal vagy a védőnőddel!

Olvass többet a témáról:

MályvaZseb- HPV és minden, ami még belefért - könyv

www.hpvpozitiv.hu

Források:

- (1): <https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/infectious-agents/hpv-and-cancer>
- (2): <https://akjournals.com//view/journals/650/153/Supplement-4/article-p1.xml>
- (3): Szentirmay Z et al. Orv Hetil. 2017; 158(31): 1213–1221.
- (4): <https://hpvdoktor.hu/hpv-okozta-daganatok>
- (5): <https://semmelweis.hu/boa/files/2019/11/Védőoltások-3.pdf>
- (6): <https://hu.wikipedia.org/wiki/Védőoltás>
- (7): https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/jarvany_archivum/oltasbiztonsag/himlo.html
- (8): https://ema.europa.eu/en/documents/product-information/gardasil-9-epar-product-information_hu.pdf
- (9): <https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/infectious-agents/hpv-and-cancer>
- (10): <https://link.springer.com/article/10.1186/1471-2407-12-30>
- (11): https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/hpv_2018/hpv_gyik_2018.html#mellekhatasok
- (12): https://ema.europa.eu/en/documents/product-information/gardasil-9-epar-product-information_hu.pdf
- (13): <https://www.egeszsegkalauz.hu/gyogyszerkereso/termek/gardasil-9-szuszpenzios-injekcio/59484>
- (14): www.hivinfo.hu/cikk/hiv-amit-a-virusrol-tudni-erdemes
- (15): old.semmelweis.hu/wp-content/phd/phd_live/vedes/export/ballabettinaclaudia.d.pdf
- (16): Machalek et al, JID 2018;217;1590-600. 2005-2015
- (17): <https://www.eurosurveillance.org/content/10.2807/1560-7917.ES.2018.23.41.1700737>
- (18): https://www.who.int/vaccine_safety/committee/topics/hpv/June_2017/en/
- (19): WHO: Global Strategy to Accelerate the Elimination of Cervical Cancer

Tóth Icó-Dr. Lukács Edina: MályvaZseb - HPV, és minden, ami még belefért (2020)

<https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/infectious-agents/hpv-vaccine-fact-sheet>

<https://www.cdc.gov/std/hpv/stdfact-hpv.htm>

<https://hpvdoktor.hu>

<https://tudomany.hu/cikkek/tenyek-a-hpv-elleni-vedooltasrol-1099>

A nőgyógyászati szűrővizsgálatokkal
és a HPV elleni védőoltással kapcsolatban
keresd a Mályvavirág Alapítvány
Támogató Rendelőit!

Mályva Medical Praxis
Dr. Zákány Zsolt

malyvavirag.hu/malyvavirag-alapitvany/tamogato-rendelo

A Mályvavirág Alapítvány szirmai alatt írta **Tóth Icó és Naszvadi Viki**
Lektorálta: **Dr. Major Tamás**

Rajzolta: **Huszánk-Szuhai Ágnes**
Szerkesztette: **Perlaki Rita**

A kiadvány a Mályvavirág **“A FELE SE MESE”**
kiadványcsaládhoz tartozik.

Kiadta a Mályvavirág Alapítvány

2021